

กำเนิดพรรคการเมืองในประเทศไทย

(The Origin of Political Party in Thailand)

ไทย

นายจักษ์กับ บุรุษลัดดี ร.บ. (เก็บรักษา)

วิธานิชนีย์

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบมาตรฐานหนังสือพิมพ์

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาการปกครอง

ศ. ศ. ๒๕๑๐

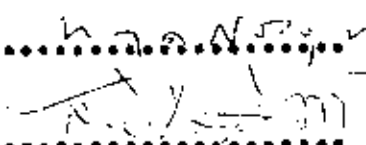

000206

I 10229073

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอเปิดไต่ถามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นงานประจักษ์การศึกษาระดับปริญญาโท

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
..... กรรมการ
 ..... กรรมการ
 ..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษมณี ทองธรรมชาติ

วันที่ ๒๒ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

“ข้อปึง ในการที่รัฐบาลของชาติเจ้าใคร่ขียนูปในี่มรรคการ เมืองเพื่อ
เป็นการชิงเสริมระบอบประชาธิปไตยอันนั้น ขันเป็นความก้าวหน้าแห่งระบอบประชา
คติโดยอีกรูปหนึ่ง และเหมาะจะผนวกกวางฉบับ แก่ชาติเจ้าใคร่ขอดีโอกาสเคื่อนไว้สัก
เล็กน้อยว่า เมื่อคนไหนทุกคนมีอิทธิจะตั้งมรรคการ เมืองใค้ตามกฎหมายแล้ว ก็ควร
ที่จะใช้วิถีทางของมรรคการ เมืองให้เหมาะจะผนวกความเป็นอยู่ของประเทศชาติ ขบว่าใค้
ค่าเงินการมรรคการ เมืองในทางท่าราบความสามัคคี ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหาย
แก่ประเทศชาติในอันรวมได้”

พระวรวงศ์เธอ พระยามณเฑียรบาล เจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร ใน
การเปิดสมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๔๔

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
บทนำ	ง
ความสำคัญในเรื่อง	ง
ความมุ่งหมายในการศึกษา	จ
ขอบเขตการศึกษา	ฉ
วิธีการศึกษา	ฉ
การเินของเรื่อง	ช
บทที่	
๑. ความหมายและลักษณะทั่วไปของพรรคการเมือง	๑
๑.๑ ความหมายของพรรคการเมือง	๑
๑.๒ ความจำเป็นของการมีพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตย...	๓
๑.๒.๑ ระบบประชาธิปไตย	๓
๑.๒.๒ แบบของรัฐบาลในระบบประชาธิปไตย	๔
๑.๒.๓ ความจำเป็นของการมีพรรคการเมือง	๑๐
๑.๓ หน้าที่ของพรรคการเมือง	๑๕
๑.๔ ระบบพรรคการเมือง	๑๗
๑.๔.๑ ระบบพรรคเดียว	๑๗
๑.๔.๒ ระบบสองพรรค	๑๘
๑.๔.๓ ระบบหลายพรรค	๒๐

๒. แนวความคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในรัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ และ รัชกาลที่ ๗	๒๕
๒.๑ แนวความคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในรัชกาลที่ ๕	๒๕
๒.๑.๑ พรรคชนของรัชกาลที่ ๕ ที่ทรงมีต่อระบอบประชาธิปไตย	๒๕
๒.๑.๒ การปฏิรูปการปกครองในรัชกาลที่ ๕	๒๕
๒.๑.๓ การปรับปรุงการศึกษา	๓๑
๒.๑.๔ การเสียดนา	๓๓
๒.๒ แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในรัชกาลที่ ๖	๓๕
๒.๒.๑ พรรคชนของรัชกาลที่ ๖ ที่ทรงมีต่อระบอบประชาธิปไตย	๓๖
๒.๒.๒ การปรับปรุงการศึกษา	๓๕
๒.๒.๓ เติร์กตาทองต่งเสียดนา	๔๑
๒.๒.๔ ตุลาการ	๔๑
๒.๒.๕ การกบฏ ร.ศ. ๑๓๐	๔๖
๒.๓ แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในรัชกาลที่ ๗	๕๑
๒.๓.๑ พรรคชนของรัชกาลที่ ๗ ที่ทรงมีต่อระบอบประชาธิปไตย	๕๑
๓. กำเนิดพรรคการเมืองของไทย	๕๕
๓.๑ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕	๕๖
๓.๑.๑ ฉาเหตุที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง	๕๖
๓.๑.๒ เหตุการณ์วันเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕	๕๕

๓.๒	เขตการปกครองเมืองในระยะแรกภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง	๖๒
๓.๒.๑	พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมีคำสั่งพระราชทานรัฐธรมนูญ	๖๒
๓.๒.๒	การมีเทศบาลนครปฐม	๖๕
๓.๒.๓	การทำรัฐประหารรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา	๖๗
๓.๒.๔	กฎบัตรเทศบาล	๖๘
๓.๒.๕	การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก	๗๑
๓.๒.๖	พระธรรมนูญราชธานี ๗ ที่ทรงมีต่อพรรคการเมือง	๗๕
๓.๒.๗	พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทาน	๗๘
๓.๓	กำเนิดพรรคการเมืองระยะแรกภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง	๘๐
๓.๓.๑	คณะราษฎร	๘๑
๓.๓.๒	คณะชาติ	๘๑
๓.๔	กำเนิดพรรคการเมืองระยะที่สองก่อนมีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๘๔	๘๕
๓.๔.๑	พรรคก้าวหน้า	๘๖
๓.๔.๒	พรรคชาติ	๘๗
๓.๔.๓	พรรคประชาชนไทย	๙๐๐
๓.๔.๔	พรรคแนวรัฐธรมนูญ	๙๐๕
๓.๔.๕	พรรคประชาชน	๙๐๗
๓.๔.๖	พรรคธรรมาธิปไตย	๙๐๘
๓.๔.๗	สันติพรรค	๙๐๘

๔. ราชการเมืองภายหลังมีพระราชบัญญัติราชการเมือง พ.ศ. ๒๔๕๔	๑๑๖
๔.๑ พระราชบัญญัติราชการเมือง พ.ศ. ๒๔๕๔	๑๑๖
๔.๒ ราชการเมืองที่สำคัญ	๑๑๘
๔.๒.๑ ราชการเสนาบดีจตุสดมภ์	๑๑๘
๔.๒.๒ ราชการพรหมจรรย์	๑๒๕
๔.๒.๓ ราชการเสนาบดี	๑๒๕
๔.๒.๔ ราชการกรมการ	๑๓๐
๔.๒.๕ ราชการกรมการ	๑๓๐
๔.๒.๖ ราชการกรมการ	๑๓๐
๔.๓ การเลือกตั้งทั่วไปในปี ๒๕๐๐	๑๔๑
๔.๓.๑ คุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง	๑๔๖
๔.๓.๒ คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	๑๔๖
๔.๓.๓ วิธีการเลือกตั้ง	๑๔๘
๔.๔ เหตุการณ์ทางการเมืองภายหลังการเลือกตั้ง	๑๔๖
๔.๔.๑ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน	๑๔๖
๔.๔.๒ การก่อตั้งพรรคการเมือง	๑๔๘
๔.๔.๓ การแยกแยกกันระหว่างคณะราษฎรประหารกับคณะราษฎร	๑๕๔
ก. การถอนตัวออกจากคณะราษฎรของฝ่ายทหาร	๑๕๔
ข. การถอนตัวออกจากพรรคเสนาบดีจตุสดมภ์ของฝ่ายทหาร	๑๕๔
ค. การยื่นคำขาดของฝ่ายทหาร	๑๖๑
๔.๔.๔ การหารัฐประหารรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม	๑๖๓
๔.๔.๕ การจัดตั้งคณะราษฎรชุดใหม่	๑๖๖
๔.๔.๖ การจัดตั้งพรรคชาติสังคมน	๑๖๘

๔.๔.๓	รัฐบาลอุทิศของ โส ฌนอม กิตติขจร	๑๑๖
๔.๔.๔	การปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑	๑๑๕
๔.๔.๕	การเอิกอมพรรคการเมือง	๑๑๔
๔.	รูปและข้อคิดเห็น	๑๑๔
๕.๑	ความหมายและลักษณะทั่วไปของพรรคการเมือง	๑๑๕
๕.๒	แนวความคิดเกี่ยวกับระชนพรรคชาติปโตยในรัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ และ รัชกาลที่ ๗	๑๑๑
๕.๑	กำเนิดพรรคการเมืองของไทย	๑๑๑
๕.๔	พรรคการเมืองภายหลังที่มีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๔	๑๑๕
๕.๕	ลักษณะทั่วไปของพรรคการเมืองไทย	๑๑๕
๕.๕.๑	กำเนิดพรรคการเมือง	๑๑๕
๕.๕.๒	นโยบายของพรรคการเมือง	๑๑๑
๕.๕.๑	พรรคผ่านคาม	๑๑๕
๕.๕.๔	การเอิกอมพรรคการเมือง	๑๑๕
๕.๖	ความสนใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้ง	๑๑๑
๕.๓	บุลกีขอเสียบของพรรคการเมือง	๑๑๑
๕.๔	การโธษณาาเพียงเลือกตั้ง	๑๑๑
๕.๕	ระบบพรรคการเมืองของไทยในอนาคท	๑๑๕
ภาคผนวก		
ผนวก ก.	พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๔	๑๑๑

หมวด ๘.	เทศุการณ์ทางการเมืองตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๒	๒๒๕
หมวด ๙.	จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัด ต่าง ๆ ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐	๒๒๗
หมวด ๑๐.	นโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ	๒๒๘

บรรณานุกรม

ภาษาไทย	๒๔๗
ภาษาอังกฤษ	๒๔๘

บทคัดย่อ

โดยทั่วไปแล้วในประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย ถือกันว่าพรรคการเมืองเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นไปอย่างได้ผล ทั้งนี้เพราะในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ช่างเสริมให้คนมีความคิดความเห็นเป็นของตนเอง ช่างเสริมคุณค่าของเสรีภาพและคุณค่าในความเท่าเทียมกัน โดยที่ตนเองพรรคการเมืองจึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นกลไกอย่างหนึ่งสำหรับแก้ไขข้อบกพร่องของบุคคลที่มีต่อประชาธิปไตยและความคิดเห็นต่างกัน และเป็นกลไกในการที่จะสร้างและรวบรวมประชาชนที่ขึ้นมา และทำให้ประชาชนที่ขึ้นเป็นต่อจริงจริง สำหรับประเทศไทยเราก็ได้ดำเนินการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ก่อนแห่งการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ทั้งนี้เราเริ่มเอาความคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยมาขึ้น เราก็ได้เริ่มเอาความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมืองมาควบ

จากการศึกษาถึงความจำเป็นของพรรคการเมืองไทย ปรากฏว่าพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นไม่สามารถดำเนินการไปอย่างได้ผล ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าพรรคการเมืองได้ถือกำเนิดขึ้นมาจากบุคคลเพียงไม่กี่คนมารวมกันจัดตั้งขึ้นในช่วงระยะเวลาอันสั้น ไม่ได้เกิดจากวิวัฒนาการและความต้องการของประชาชนอันใหญ่เหมือนดังเช่นประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ โดยเหตุนี้เอง แทนที่พรรคการเมืองจะเป็นสิ่งช่วยให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นไปอย่างได้ผล กลับจะเป็นสิ่งซึ่งขัดขวางการปกครองระบอบประชาธิปไตยเสียอีก

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาค้นคว้าก็จะเข้าใจได้ว่าว่าพรรคการเมืองของเราที่เคยมีมาในอดีตนั้น มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง และถ้าได้มีการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นแล้วก็เป็นที่ยอมรับว่าพรรคการเมืองซึ่งต่างจะมีขึ้นในอนาคต ก็คงจะสามารถดำเนินการได้ด้วยความดีความงามของรัฐบาล

คำนำ

พรรคการเมืองเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นไปอย่างดีตลอด อาจกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นที่จะขาดเสียมิได้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย สำหรับประเทศไทยเราพรรคการเมืองก็ได้กำเนิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่ปรากฏว่าพรรคการเมืองไม่อาจดำเนินการไปได้ อย่างราบรื่น และในที่สุดก็ต้องเลิกกันไป

เนื่องจากพรรคการเมืองมีความสำคัญดังกล่าว แต่ไม่อาจดำเนินการไปได้ในประเทศไทย ซึ่งมีเพราะเหตุใด จึงมีปัญหานี้เป็นสิ่งสนใจใฝ่ดูเขียนเอื้ออำนวยการพิมพ์ เรื่อง "กำเนิดพรรคการเมืองในประเทศไทย" ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์เรื่องนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ นิสิต นักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปอย่างไม่มากนักขอ

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ เป็นการศึกษามนุษยวิทยาและวิเคราะห์ ซึ่งผู้เขียนจำเป็นต้องอาศัยเอกสาร วิทยุต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และผู้เขียนก็ได้ได้รับความอนุเคราะห์จากหนังสือพิมพ์หลายแห่ง เช่น หนังสือพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หนังสือกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หนังสือคนต่างชาติ หนังสือของสำนักงานบรรณาธิการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และหนังสือสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จึงได้ขอขอยืมดู เจ้าหน้าที่ยังของหนังสือดังกล่าวเป็นอย่างมาก ที่ได้ให้ความเอื้อเอื้อในการให้ความสะดวก ในการค้นคว้า ตลอดจนช่วยจัดหาหนังสืออย่างเต็มที่

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ไม่อาจจะสำเร็จล่วงไปได้ ถ้าหากไม่ได้รับความอนุเคราะห์ จาก คณาจารย์คณาจารย์ เกษม อุทยานิน หัวหน้าแผนกวิชาการศึกษาการปกครอง และ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ ซึ่งได้กรุณาให้การสนับสนุนในการหาวิทยานิพนธ์ และดูรายชื่อศาสตราจารย์ ดร. กรมอรรถช. สมชาติ อาจารย์ช่วยควบคุมการตำวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำที่แจ่มแจ้งและ ตรวจแก้วิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนจึงได้ขอ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านอาจารย์ถึงสองมา ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง ผู้เขียนโกรธหรือชยคุณผู้ที่มีความอนุเคราะห์ในการนำวิชนานิตเรื่องนี้
 เป็นอย่างมาก อาทิ เช่น ร.อ. โสภณ คีกร ซึ่งได้กรุณาแนะนำคณะให้ชยคิดเห็นวางประ
 การในการนำวิชนานิต อันก่อให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างยิ่งแก่ผู้เขียน คุณสมศักดิ์ เกี้ยว
 กิ่งแก้ว ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับกรนำวิชนานิตมาตีพิมพ์
 ตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งวิชนานิตเรื่องนี้สำเร็จ คุณประสพ นันทิประกุล ซึ่งได้กรุณาให้ข
 นิมหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นจำนวนมาก คุณวิภา สุวรรณวิทย์ ซึ่งได้กรุณาจะเอาช่วย
 คนความหาข้อมูลต่าง ๆ จากตองตุมค ผอ.กจากบุคคลอื่น ๆ เมื่อส่วนช่วยใ้วิชนานิตเรื่องนี้
 สำเร็จดูว่างไม่ควยก็

บทนำ

ความสำคัญของเรื่อง

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่า นครการเมืองเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างโดยตลอด จะเห็นได้ว่าในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยดำเนินไปอย่างราบรื่น และนำความสำเร็จรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาตินั้น ในประเทศเหล่านี้จะขาดเคมีโคซึ่งนครการเมืองคิง เช่น อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

บรรดาผู้นำทางการเมืองของไทยตั้งแต่สมัยเริ่มเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ ก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของนครการเมือง แต่ความกึกก้องในการจัดตั้งนครการเมืองในระยะนั้นเป็นไปในรูปพรรคเดียว แม้แต่สหภาพเดิมเคมีโคระปกครองเจ้าอยู่หัวก็ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะในประเทศไทยนี้พรรคการเมืองอื่นอีก นอกเหนือไปจากพรรคคณะราษฎร อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงสิ้นสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยก็ไม่มีพรรคการเมืองเกินพรรคเดียวเท่านั้นคือ พรรคคณะราษฎร ต่อมาเมื่อเหตุการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป พรรคการเมืองของไทยก็เกิดขึ้นมาหลายหลายพรรค แต่ก็ต้องเอิกฉิมไปความค้ำค้ำของคณะปฏิวัติเมื่อปี ๒๕๐๑

อย่างไรก็ดี อาจกล่าวได้ว่าบรรดาผู้นำทางการเมืองของไทย ต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของนครการเมือง แต่เนื่องจากมีเหตุการณ์บางอย่างจึงทำให้พรรคการเมืองไม่อาจดำเนินไปได้อย่างราบรื่น แม้ในปัจจุบันนี้บรรดาผู้นำรัฐบาลก็ยังคงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเมือง และกำลังหาแนวทางหาวิธีการบางอย่างเพื่อที่จะจัดวางรูปของพรรคการเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย

ในเมื่อยอมรับแล้วว่าพรรคการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย การศึกษาดังกำเนิดของพรรคการเมืองไทย จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

เป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบว่าพรรคการเมืองของไทยได้มีความเป็นมาอย่างไร และมีลักษณะอย่างไรบ้าง จึงทำให้พรรคการเมืองของไทยไม่อาจดำเนินไปได้อย่างราบรื่น จากการศึกษาข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เป็นมาในอดีตก็จะทำให้สามารถที่จะหาวิธีบางอย่างมาแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น ซึ่งก็เป็นที่ยืนยันว่าพรรคการเมืองของไทยหากจะมีขึ้นในอนาคต ก็คงจะสามารถดำเนินไปอย่างไคยและเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ

ความมุ่งหมายในการศึกษา

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ ๔ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ในสมัยธนบุรี ราชอาณาจักรไทย เจตนาในสมัยรัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ และรัชกาลที่ ๗ เพื่อชี้ให้เห็นว่าได้มีการปลูกฝังอุดมการณ์เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ และการปลูกฝังระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยนี้ ก็เกิดจากพระราชประสงค์ของพระมหากษัตริย์ไทย อันเป็นการริเริ่มจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง
๒. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครองอันก่อให้เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทย และก็เป็นผลให้พรรคการเมืองก่อตัวเกิดขึ้นมา
๓. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาของพรรคการเมืองตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนกระทั่งถึงการเลิกสมพรรคการเมืองตามคำสั่งของคณะปฏิวัติเมื่อปี ๒๕๐๑ และจะได้อธิบายถึงเหตุการณ์ต่างการเมืองบางประการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อนำมาประจักษ์การศึกษาเรื่องกำเนิดพรรคการเมือง
๔. จากการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของพรรคการเมืองไทยโดยละเอียด

นั่น ผู้เขียนจะโต้ให้เห็นว่าพรรคการเมืองของไทยมีลักษณะแตกต่างไปจากพรรคการเมืองในต่างประเทศอย่างไร มีข้อบกพร่องอะไรบ้างที่ทำให้พรรคการเมืองของเราไม่อาจดำเนินไปอย่างใดเลย และควรจะทำอย่างไรข้อบกพร่องเหล่านั้นอย่างไร ก่อไปในอนาคตพรรคการเมืองของเราควรจะเป็นไปในระบบใด เพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินไปอย่างใดข้อที่สุด เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นส่วนตัวรวม

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องกำเนิดพรรคการเมืองในประเทศไทยนี้ ผู้เขียนจะได้ศึกษาหนักไปโดยเจาะความเป็นมาของพรรคการเมืองไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรก คือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ จนกระทั่งการเลิกขบวนการเมืองตามคำสั่งของคณะปฏิวัติ โดยจะไม่ครอบคลุมถึงโครงสร้างของพรรคการเมืองแต่อย่างใด นอกจากนั้นก็จะได้ศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของพรรคการเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในสมัยอนุรักษนิยม ตลอดจนเหตุการณ์ทางการเมืองบางประการโดยสังเขป ทั้งนี้ เพื่อที่จะนำมาประกอบการศึกษาถึงเรื่องกำเนิดพรรคการเมือง ซึ่งจะจะทำให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

วิธีการศึกษา

ในการศึกษากันว่าหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่แล้วมาในอดีตนั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำการศึกษาในทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เพราะจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นมาของพรรคการเมืองในประเทศไทย นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้มีคณาจารย์การศึกษาในด้านวิวัฒนาการ (Legal Approach) ประกมความ ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาเรื่องนี้เป็นไปโดยสมบูรณ์และถูกต้องที่สุด

การที่จะได้มาซึ่งหลักฐานต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้เขียนได้อาศัยกฎหมายที่ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา ตลอดจนตัวกฎหมายต่าง ๆ มาเป็นหลักฐาน นอกจากนี้จะ

ได้อาศัยบทความหรือความเห็นซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านได้เขียนลงไว้ในหนังสือต่าง ๆ เพื่อให้สามารถค้นหาใหม่ประกอบเป็นหลักฐานชั้นมูล อันเป็นการศึกษาในวิธี Documentary-Research

การเสนอเรื่อง

ในการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาแบบพรรณนา (Description) และวิเคราะห์ (Analysis) ตามคู่กันไป และได้แบ่งวิธีการเสนอเรื่องออกเป็นบท ๆ ดังต่อไปนี้

บทที่ ๑ จะกล่าวถึงลักษณะทั่วไปของพรรคการเมืองโดยสังเขป โดยจะกล่าวถึง ความหมายของพรรคการเมือง ความจำเป็นของการมีพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตย โดย ประโยชน์ของพรรคการเมือง ตลอดจนระบบของพรรคการเมือง ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ถึงกำเนิดพรรคการเมืองในประเทศไทยต่อไป

บทที่ ๒ จะกล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับระบบประชาธิปไตย ในช่วงรัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๖ และรัชกาลที่ ๗ ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่า ได้มีการปลูกฝังแนวความคิดเกี่ยวกับระบบประชาธิปไตยมาตั้งแต่สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ คือ ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕

บทที่ ๓ สำหรับบทนี้เขียนขึ้นว่าด้วย กำเนิดพรรคการเมืองไทย แต่ก่อนที่จะศึกษาถึงกำเนิดพรรคการเมืองไทย ก็จะกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ตลอดจนเหตุการณ์ทางการเมืองระยะแรกภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยสังเขป ทั้งนี้เพื่อที่จะนำมาพิจารณาประกอบการศึกษาถึงกำเนิดพรรคการเมืองไทย สำหรับการศึกษาถึงกำเนิดพรรคการเมืองไทยนั้น จะได้แบ่งการศึกษาออกเป็นสองตอน ตอนแรกเป็นตอนที่ว่าด้วยกำเนิดพรรคการเมืองระยะแรกภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ตอนที่สองว่าด้วยกำเนิดพรรคการเมืองระยะที่สองก่อนมีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๘๔

บทที่ ๔ ในบทนี้จะกล่าวถึงพรรคการเมืองภายใต้พระราชนิยุติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๔๔ เป็นอันว่า ฐานะสำคัญของพระราชนิยุติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๔๔ พรรคการเมืองที่สำคัญ การเลือกตั้งทั่วไปในปี ๒๔๐๐ นอกจากนี้จะได้กล่าวถึง เหตุการณ์ทางการเมืองภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปเป็นอันว่า การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน การจัดตั้งพรรคสมมุติ การแลกเปลี่ยนระหว่างคณะรัฐประหารกับคณะรัฐบาล การทำรัฐประหารจอมพล ป.พิบูลสงคราม การปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ และการเลือกตั้งพรรคการเมือง

บทที่ ๕ เป็นบทสรุปและข้อคิดเห็น สำหรับบทนี้ จะได้สรุปสาระสำคัญของวิวัฒนาการเรื่องนี้ตั้งแต่บทที่ ๑ ถึงบทที่ ๔ นอกจากนี้ ผู้เขียนจะได้เสนอข้อคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับพรรคการเมืองของไทย เป็นอันว่า อภิธานะทั่วไปของพรรคการเมืองไทย ความสนใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้ง ผลคือผลเสียของพรรคการเมือง การโฆษณาเสียงเลือกตั้งและระบบพรรคของไทยในอนาคต